

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid
Hygiënechecklist Kinderboerderijen
Herziende versie 2017

Toelichting

De Hygiënechecklist Kinderboerderijen is in 2017 opgesteld door het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV), onderdeel van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). De hygiënechecklist is te downloaden op www.lchv.nl.

De checklist is een hulpmiddel voor GGD-medewerkers om een hygiëne-audit uit te voeren op kinderboerderijen. De aanleiding voor het uitvoeren van een hygiëne-audit kan een klacht, een calamiteit of een uitbraak van een zoonose zijn. Met behulp van de checklist krijgt de GGD-medewerker een indruk van de hygiënestatus en de infectiepreventie op een kinderboerderij.

De checklist is gebaseerd op het Keurmerk Kinderboerderijen van de Vereniging Samenwerkende Kinderboerderijen Nederland (vSKBN), 2015.

Op de site van de vSKBN (<https://www.kinderboerderijen.nl/keurmerk-kinderboerderijen>) vindt u meer achtergrondinformatie en is het Keurmerk te downloaden. De bijbehorende bijlage is voor leden verkrijgbaar.

De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA) is toezichthouder van meerdere wetten die ook op kinderboerderijen nageleefd moeten worden. Ten aanzien van de hygiëne kan onder andere gedacht worden aan de Diergeneesmiddelenwet, de Warenwet en de Meststoffenwet. Deze wetten kunnen opgezocht worden op http://wetten.overheid.nl/uitgebreid_zoeken/.

Op de laatste pagina van de Hygiënechecklist Kinderboerderijen vindt u een lijst met nuttige websites.

Contact:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
3721MA Bilthoven
T 030 274 7000
E-mail: lchv@rivm.nl
Web: www.lchv.nl

© Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, zonder uitdrukkelijke vermelding van de bron.

Inhoudsopgave

1	1	Organisatie	4
2	2	Personeel en Arbeidsomstandigheden	5
	2.1	Algemeen	5
	2.2	Gezondheidsbeleid medewerkers en vrijwilligers	5
	2.3	Instructies medewerkers en vrijwilligers	6
	2.4	Sanitaire voorzieningen medewerkers en vrijwilligers	6
	2.5	Omgang met wasgoed	6
	2.6	Werkkleding	7
	2.7	Omgang met zieke, dode en bevallen dieren	7
3		Hygiëne en veiligheid voor publiek	8
	3.1	Algemeen	8
	3.2	Informatievoorziening voor publiek	8
	3.3	Sanitaire voorzieningen voor publiek	9
	3.4	'Vuile - en schone route'	9
	3.5	Dierplaagbeheersing	10
4		Dieren en dierenwelzijn	11
	4.1	Algemeen	11
	4.2	Zieke, dode, drachtige, bevallen dieren	12
5		Mest	13
	5.1	Algemeen	13
6		Horeca en verkoop	14
	6.1	Algemeen	14
7		Gebouw, terrein en omgeving	15
	7.1	Algemeen	15

1 Organisatie	
Naam kinderboerderij	
Adres	
Postcode plaats	
Telefoon	
E-mail	
Beheersvorm	Stichting/ Vereniging/ Gemeentelijk/ Zorginstelling/ Particulier/ Anders, nl:
Naam beheerder	
Aangesloten vSKBN	Ja/ Nee
Aanwezige keurmerken	
Datum	
Ingevuld door	
Aanwezige dieren	Schapen/ Geiten/ Varkens/ Koeien/ Paarden/ Ezels/ Pluimvee/ Knaagdieren/Konijnen/ Terrariumdieren/ Vogels/ Overig, nl:
Nevenactiviteiten	Verkoop etenswaren (winkelkje; restaurant; terras)/ Verkoop dieren/ verkoop dierproducten/ Partijtjes/ Kookactiviteiten/ Mobiele kinderboerderij/ Schapen scheren/ educatie aan groepen (scholen; KDV's; BSO's)/ Overig, nl:

2 Personeel en Arbeidsomstandigheden

2.1 Algemeen

	➤ De kinderboerderij heeft een medewerker(s) in vaste dienst.
	➤ Tijdens openingstijden is minimaal één verantwoordelijke beschikbaar die voldoet aan de gestelde vereiste beroepscompetenties.
	➤ Nieuwe vrijwilligers, stagiairs, cliënten en bezoekers worden begeleid i.v.m. veiligheid en hygiëne.
	➤ De vaste medewerkers zijn vakbekwaam en hebben een relevante opleiding gevolgd (dierverzorging; agrarisch).
	➤ Medewerkers en vrijwilligers beschikken over Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).
	➤ Er is een preventiemedewerker aangewezen.
	➤ De kinderboerderij hanteert huisregels en een hygiëneprotocol. Deze zijn bekend bij medewerkers en vrijwilligers.
	➤ Er is een goed gevulde EHBO verbandtrommel aanwezig die jaarlijks gecontroleerd wordt.
	➤ Er is een Legionella-analyse verricht.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

2.2 Gezondheidsbeleid medewerkers en vrijwilligers

	➤ De volgende protocollen zijn aanwezig: <ul style="list-style-type: none">• protocol registratie ziekmeldingen;• protocol voor zwangere medewerkers en vrijwilligers;• protocol bijt-, krab- en prikaccidenten;• protocol melden accidenten en (bijna) ongevallen.
	➤ Er is voor medewerkers en vrijwilligers een vaccinatiebeleid en vaccinatie aanbod.
	➤ Er zijn afspraken vastgelegd over <ul style="list-style-type: none">• persoonlijke hygiëne (handhygiëne en (werk)kleding);• persoonlijke beschermingsmiddelen• bedrijfshulpverlening en calamiteiten;• arbeidsomstandigheden en veiligheid.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

2.3 Instructies medewerkers en vrijwilligers

	➤ Er is een inventarisatie van zoonose en overige overlast veroorzakende micro-organismen en de besmettingswegen.
	➤ Er zijn werkinstructies hygiënisch werken met betrekking tot zoonose (bijvoorbeeld handenwas-instructies).
	➤ Nieuwe medewerkers en vrijwilligers worden op de hoogte gesteld van de geldende werkinstructies.
	➤ Medewerkers worden op de hoogte gehouden over actuele ontwikkelingen met betrekking tot zoonose (bv. via site vSKBN).

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

2.4 Sanitaire voorzieningen medewerkers en vrijwilligers

	➤ Er zijn schone personeelstoiletten aanwezig (1 per 15 medewerkers) ook te gebruiken voor gehandicapten.
	➤ Er is een handenwasgelegenheid op een centrale/zichtbare plek met water, vloeibare zeep en papieren handdoekjes.
	➤ Er is een informatiebord bij de handenwasgelegenheid met minimaal de volgende tekst: <ul style="list-style-type: none">• was de handen met water en zeep;• nadat men de dieren heeft geaaid;• voordat men gaat eten / eten bereidt;• voordat men met de handen het gezicht of de mond aanraakt.
	➤ Er zijn afsluitbare kleedruimtes voor medewerkers met ruimte voor het ophangen van (werk)kleding. Mannen en vrouwen kunnen gescheiden omkleden.
	➤ Er is een was- en kleedruimte aanwezig.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

2.5 Omgang met wasgoed¹

	➤ Werkkleding wordt gescheiden van ander wasgoed gewassen op minimaal 60 °C. Een andere mogelijkheid is wassen op minimaal 40 °C én vervolgens strijken, of drogen in de droger.
	➤ Zwangere medewerkers/vrijwilligers wassen geen werkkleding.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

¹ Dit onderwerp is niet vermeld in handboek vSKBN, maar als extra item toegevoegd door het LCHV.

2.6 Werkkleding

☐	➤ Medewerkers en vrijwilligers dragen werkkleding tijdens de werkzaamheden met dieren.
☐	➤ De kinderboerderij stelt schone werkkleding beschikbaar (overall, werktrui, laarzen).
☐	➤ Vuile kleding, werkschoenen en laarzen blijven op de kinderboerderij

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

2.7 Omgang met zieke, dode en bevallen dieren

☐	➤ Bij de verzorging van zieke dieren wordt extra aandacht besteed aan hygiëne en dierenwelzijn; dit is schriftelijk vastgelegd.
☐	➤ De maatregelen zijn gericht op een goede hygiëne (medewerkers, vrijwilligers en publiek) en op de mogelijkheid tot het bieden van juiste zorg aan moederdier en jong(en).
☐	➤ Er worden beschermende kleding en middelen gedragen tijdens werkzaamheden met zieke, dode en bevallen dieren (zoals overall, handschoenen, verlospak, veiligheidsbril, masker, laarzen).
☐	➤ De beschermende kleding wordt na gebruik gescheiden van ander wasgoed gewassen.
☐	➤ De kinderboerderij heeft mogelijkheid om dieren apart van de bezoekers te laten bevallen.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

3 Hygiëne en veiligheid voor publiek

3.1 Algemeen

	➤ De Code voor hygiëne op kinderboerderijen is aanwezig.
	➤ Inventarisatie van mogelijk aanwezige zoönose en besmettingswegen is uitgevoerd en is gedocumenteerd.
	➤ De kinderboerderij heeft procedures opgesteld m.b.t. bijt-, krab-en prikaccidenten en vergiftigingen bij bezoekers.
	➤ Drink- en voederbakken staan buiten bereik van bezoekers.
	➤ BHV is aanwezig.
	➤ Er zijn (schriftelijke) afspraken aanwezig hoe te handelen bij een calamiteit.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

3.2 Informatievoorziening voor publiek

	➤ Er staat een informatiebord met huisregels bij de ingang.
	➤ Bezoekers worden geattendeerd op mogelijke risico's en preventieve maatregelen.
	➤ De kinderboerderij geeft aan waar het publiek geen toegang heeft.
	➤ De informatieborden: <ul style="list-style-type: none">• staan op risicovolle plaatsen;• bevatten informatie voor de verschillende risicogroepen: kinderen < 4 jaar, zwangere, ouderen en immuungecompromitteerden;• bevatten informatie over besmettingswegen van ziektekiemen en zoönose.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

3.3 Sanitaire voorzieningen voor publiek

- De toiletten voor publiek zijn schoon en voorzien van een handenwasgelegenheid.
 - Er is een handenwasgelegenheid op een centrale/zichtbare plek met water, vloeibare zeep en papieren handdoekjes.
 - Er is een handenwasgelegenheid op kind-hoogte (of voorzien van een opstapje) met de benodigde voorzieningen.
 - Er is een informatiebord bij de handenwasgelegenheid met minimaal de volgende tekst:
 - was de handen met water en zeep;
 - nadat men de dieren heeft geaaid;
 - voordat men gaat eten / eten bereidt;
 - voordat men met de handen het gezicht of de mond aanraakt.
- Let op: eten en drinken mag alleen op de daarvoor aangewezen plaatsen en niet in de dierenweiden of in de stallen.*

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

3.4 'Vuile - en schone route'

- De looproutes van en naar het bedrijfsgebouw zijn dusdanig verhard dat deze deugdelijk gereinigd kunnen worden.
- Paden en gebieden waar bezoekers toegang hebben, zijn vrij van mest en strooisel.
- Er staat een schoenborstel bij in- en uitgang van dierverblijven en dierenweiden en bij de uitgang van de kinderboerderij.
- De afwatering is dusdanig dat er bij regenval geen water de stal of voorruimte in kan lopen.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

3.5 Dierplaagbeheersing

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Er is een preventieplan voor dierplagen met hierin opgenomen dat: <ul style="list-style-type: none"> • voederresten worden opgeruimd; • voer binnen wordt opgeslagen in afsluitbare tonnen of bakken; • stallen goed en regelmatig schoon worden gehouden; • dagelijks rommel en afval in en om de gebouwen en op het gehele terrein wordt opgeruimd; • gebouwen vrij worden gehouden van kieren en gaten.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Er is een bestrijdingsplan voor dierplagen, dat de volgende onderdelen bevat: <ul style="list-style-type: none"> • identificatie: welke diersoort en hoeveel (schatting); • weren: welke maatregelen worden er genomen om de aanwezigheid van ongedierte onmogelijk te maken; • reinigen en desinfecteren van de getroffen verblijven/stalgebouwen; • beheersen: locatie onaantrekkelijk maken voor ongedierte (het voorkomen van voerplekken, slaap- en schuilplaatsen voor ongedierte); • bestrijden: ongedierte op juiste wijze wegvangen of doden.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aanwezig preventieplan en bestrijdingsplan worden uitgevoerd.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

4 Dieren en dierenwelzijn

4.1 Algemeen

	➤ Er wordt een hygiëne- en aanvoerbeleid van dieren gehanteerd.
	➤ Er is een individueel dierdossier van alle aanwezige I & R (Identificatie & Registratie)-plichtige dieren.
	➤ Er is wordt een ziektepreventiebeleid voor dieren gehanteerd. Onderdeel hiervan zijn: <ul style="list-style-type: none">• een gezondheidskalender² voor alle diersoorten;• vaccinatiebeleid• preventieve bezoeken door externe deskundigen (bijvoorbeeld: dierenarts, hoefsmid, inseminator, schapenscheerder); bij voorkeur de externe deskundigen bij een bezoek bedrijfskleding aan bieden (laarzen, overall).
	➤ Dieren worden dagelijks gecontroleerd op afwijkende gezondheid.
	➤ Dieren die in aanraking komen met bezoekers zijn schoon (geen mest in de vacht).
	➤ Drinkbakken worden dagelijks gereinigd en het drinkwater wordt dagelijks ververs.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

² Handig overzicht van gezondheidsprogramma's van de dieren op de kinderboerderij. Met de activiteiten zoals o.a.: vaccineren, ontwormen/ mestonderzoek, bekappen en indien van toepassing dekken, insemineren

4.2 Zieke, dode, drachtige, bevallen dieren

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ In de volgende ruimtes³ wordt voorzien: <ul style="list-style-type: none"> • quarantaineruimte: voor nieuwe dieren waarvan de gezondheidsstatus en/of vaccinatiestatus onbekend of onvolledig is; • isolatieruimte: voor dieren die verdacht worden van een besmettelijke ziekte of verschijnselen vertonen. Ook voor dieren die een abortus hebben gehad; • ziekenboeg: ruimte voor dieren die ziek zijn, maar geen besmettelijke ziekte (kunnen) hebben voor mens of dier.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bij mogelijke besmettelijke dierziektes of aandoeningen, zoals diarree of andere ziekteverschijnselen (bv. hoesten, pus uit wonden, neus of ogen) of bij een abortus dient het dier in afzondering van andere dieren en mensen te worden gebracht.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De kinderboerderij voldoet aan de regelgeving over destructie van dode dieren: <ul style="list-style-type: none"> • er is een afsluitbare, lekdichte, herkenbare kadaverton; • kadavers tot 25 kilo en nageboorten worden eventueel tijdelijk opgeslagen in een aparte vriezer. Deze wordt niet gebruikt voor levensmiddelen en is ontoegankelijk voor publiek; • kadavers zwaarder dan 25 kilo worden afgedekt onder een zeil op een gladde plank bij voorkeur aan de openbare weg of op andere passende wijze aangeboden aan het destructiebedrijf.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De kinderboerderij voldoet aan de eisen ten aanzien van besmettelijke dierziekten (bijvoorbeeld meldingsplicht en vaccinatieplicht Q-koorts).
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De kinderboerderij houdt zich indien van toepassing aan de geldende Q-koorts maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • verplichte vaccinatie en administratie; • afgezonderd van publiek bevallen; • maatregelen bij abortus; • hygiënemaatregelen.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vervoersmiddelen moeten na vervoer van evenhoevigen worden gereinigd en ontsmet.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bij 10 of meer evenhoevigen beschikt de kinderboerderij over een eenvoudige wasplaats, voor reiniging en desinfectie van vervoermiddelen.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

³ Deze ruimtes hoeven niet alle drie fysiek aanwezig te zijn, maar wel de mogelijkheid om deze in te richten als het nodig is. Afhankelijk van de reden voor quarantaine kan dit een afgesloten stal of een afgelegen weide zijn. In deze ruimtes worden de dieren solitair geplaatst, tenzij dit vanuit veterinair oogpunt niet noodzakelijk is. De quarantaine- en isolatieruimte zijn volledig afgescheiden van de plek waar de andere dieren gehouden worden. Voor de ziekenboeg geldt dit niet. Een ziek, niet besmettelijk dier mag dus in dezelfde ruimte als andere dieren gehouden worden.

5 Mest

5.1 Algemeen

☐	➤ Er is een mest-opruimbeleid.
☐	➤ De mesthoop moet minimaal 50 meter van de bebouwde kom afstaan. Als dit niet kan moet de mest worden opgeslagen in een vloeistofdichte container of gelijkwaardige voorziening.
☐	➤ Er zijn afspraken over de frequentie van het opruimen van mest van loslopende dieren.
☐	➤ Bezoekers hebben geen vrije toegang tot de mestopslag.
☐	➤ Voor de afvoer van mest wordt gebruik gemaakt van een goed reinigbare kruitwagen.
☐	➤ Eetgelegenheden zijn niet te dicht bij de mestopslag.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

6 Horeca en verkoop

6.1 Algemeen

	➤ Men is op de hoogte van en werkt conform de Warenwetregeling "Hygiëne van levensmiddelen" en de "Hygiëncode".
	➤ Er wordt op een verantwoorde en veilige manier met eet- en drinkwaren omgegaan, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none">• op eieren staat de legdatum;• op rauwe melk staat de aanbeveling deze eerst te koken;• op een pot honing staat vermeld dat het niet geschikt is voor kinderen jonger dan 1 jaar;• bederfelijke eet- en drinkwaren worden afgedekt en voorzien van een datum bewaard in de koelkast bij een temperatuur van maximaal 7 °C.
	➤ De regels over persoonlijke hygiëne (kleding; handhygiëne) worden bij alle voedselvoorzieningen nageleefd door medewerkers en vrijwilligers.
	➤ De horeca- en verkoopruimtes zijn schoon.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

7 Gebouw, terrein en omgeving

7.1 Algemeen

☐	➤ Eetruimten zijn schoon.
☐	➤ De zandbak, speelweides, eetgelegenheden en speeltuin zijn niet toegankelijk voor loslopende dieren.
☐	➤ Eetruimten zijn niet toegankelijk voor loslopende dieren.

Beoordeling:

Goed	Verbetering noodzakelijk	Verbetering wenselijk
-------------	---------------------------------	------------------------------

Punten ter verbetering:

Websites

Code voor hygiëne op kinderboerderijen

Code voor hygiëne op kinderboerderijen in Nederland **2004**. Ministerie van VWS; Directie VGP.
Ministerie van LNV: VWA, Directie VD

http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKewjn5n5xcfTAhXE1hQKHYPafgQFggpMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.kinderboerderijen.nl%2Findex.php%3Foption%3Dcom_phocadownload%26view%3Dcategory%26download%3D650%3Ahygienecode-voor-kinderboerderijen-2004%26id%3D31%3Akeurmerkbestanden-voor-leden&usq=AFOjCNESabBWDdJgl9I0aQ2So9ZQ21jGDw

GD (Gezondheidsdienst voor Dieren)

- algemene informatiesite:
www.gddeventer.nl
- keurmerk zoönose
<http://www.gddiergezondheid.nl/keurmerkzoonosen>

Kenniscentrum Horeca

- Algemene info www.kenniscentrumhoreca.nl
- Hygiëncode voor de horeca
<https://mijn.khn.nl/webshop/artikelen/hygiencode-voor-de-horeca>

nVWA (Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit)

- Dierziekten
<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dierziekten>

RIVM (Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu)

- algemene informatie: <http://www.rivm.nl>
- Film Zoönosen
http://www.rivm.nl/Onderwerpen/V/Veehouderij_en_gezondheid/RIVM_film_Zo_nose_ziekte_van_dier_op_mens/Film_Zo_nose_ziekte_van_dier_op_mens
- Ziek door dier:
http://www.rivm.nl/Onderwerpen/Z/Ziek_door_dier
- Hygiëne Checklist Kinderboerderijen, 2017
http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Kinderboerderijen

vSKBN (vereniging Samenwerkende KinderBoerderijen Nederland)

- Algemene info: www.kinderboerderijen.nl
- Handboek Keurmerk vereniging Samenwerkende KinderBoerderijen Nederland (2015)
http://www.kinderboerderijen.nl/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=30&Itemid=70